

*Др Марија Салма, редовни професор
Правног факултета у Новом Саду*

ТУЖБЕ ЗА ОТКЛАЊАЊЕ СУСЕДСКИХ ИМИСИЈА¹

Сажетак: *Имисије са суседних непокретности (бука, дим, пошреси и др.) су у материјалном праву регулисане Законом о основама својинско-правних односа. Тим законом је предвиђена тужба којом се може изражити забрана смећања. Такође, постоји могућност изражења накнаде за претрпљену штету. Тужбом за отклањање суседских имисија се за разлику од парнице због смећања државине не изражи усановљавање последњег стања државине, будући да и нема одузимања поседа. Код суседских имисија долази до узнемиравања поседа, ошуда се суседска имисиона парница своди на доказивање законом предвиђених облика еколошке повреде просјора (нпр. земљишта, ваздуха) суседне непокретности. Узнемиравање поседа недоушћеним ушћајем на ствар, при чему она не мења држаоца, представља и вид смећања државине поводом које се води истоимена парница, али узнемиравање није изазвано имисионим разлозима.*

Кључне речи: *суседске имисије, тужба за отклањање суседских имисија*

I

Суседско право и суседске имисије

Суседско право као део стварног права обухвата укупност правних односа између власника суседних непокретности. Власник има искључиво право на коришћење, располагање, и плодуживање своје непокретности (*ius utendi, abutendi et fruendi*). То значи да има право да судским путем

¹ Чланак је настао као резултат рада на пројекту бр. 179079 под називом „Биомедицина, заштита животне средине и право“ чији је носилац Министарство просвете и науке Републике Србије.

искључи сваког другог који претендује на ова права. Но, у суседским односима може доћи до фактичког узнемиравања, сметања поседа одузимањем поседа, или до задирања у туђи посед забрањеним имисијама (загађујућим материјалима, топлотом, отпадним водама, гасом, димом, сенком и др.), тј. сметњама која ограничавају право власника на несметано коришћење своје непокретности.

Суседско право несумњиво обухвата и забрану суседских имисија. Али суседско право је унеколико шире од имисионог права. Наиме, суседско право обухвата и законом или уговором заснована права на туђој непокретности, као што су законске и уговорне службености пролаза на туђој непокретности, право на плодуюживање (уживање физичких и правних плодова) – *ususfructus*, као и право закупа, уколико је право коришћења привремено или трајно уступљено неком другом лицу путем уговора о закупу. У случају да је неким правним основом установљено право другог лица на туђу непокретност, власник нема право да тужбом пред судом отклони коришћење другог лица, дакле титулара службености, плодуюживања или носиоца права закупа. У неку руку ту спада и хипотекарно право, тј. право хипотекарног повериоца, да у случају изостанка благовремене исплате хипотеком обезбеђеног дуга, тражи принудну наплату на хипотекованој непокретности хипотекарног дужника, продајом непокретности.

Из овога проистиче да суседско загађење прибрежне непокретности (суседске имисије) спада у суседско право, али је само суседско право далеко шире. Суседско право наиме, обухвата правне односе који не представљају фактичко узнемиравање, будући да је засновано на закону или уговору. Тим правним основима се стварају стварна права титулара (заложно право, право службености, плодуюживања) која ограничавају титулара својине на непокретности, тако да је власник дужан да трпи вршење права другог лица на својој непокретности.

Међутим, изван тих суседскоправних односа, ако дође до фактичког узнемиравања путем суседских имисија, власник непокретности има право да тужбом пред судом тражи престанак узнемиравања, уклањање узрока узнемиравања, те накнаду настале штете.

Имисијама суседа угроженом власнику непокретности, стоје на располагању три врсте тужби: 1. најпре *тужба за пресјанак узнемиравања и забрану даље узнемиравања*, тј. тужба за забрану даљег вршења имисија (*Unterlassungsklage*); 2. *тужба за отклањање последица имисија*, нпр. отклањање хемикалија са непокретности (*Beseitigungsanspruch*); 3. поред ових тужби изван облигационог права, може се поднети облигационоправна *тужба за накнаду штете*, уколико је сметалац, имитент, својом имисијом проузроковао материјалну, евентуално, нематеријалну штету, по

правилима о објективној одговорности, уколико је имисија проузрокована опасном ствари или опасном делатношћу. *Активно је лејимиймисан* власник непокретности на чију је непокретност доспела имисија, а *пасивно је лејимиймисан* власник непокретности, са чијег земљишта или друге непокретности је потекло загађење, одн. узнемиравање.²

II

Позијивно љравни љројиси и врџие имисија

Загађење животне средине се у праву посматра као повреда ранијег еколошког стања земљишта, ваздуха и воде.³ Наше материјално и процесно право правну заштиту предвиђа за случај 1. еколошке повреде *суседне нејокрејностии* сагласно Закону о основама својинскоправних односа Републике Србије⁴ и 2. угрожавања, путем *ојасностии од шииеје за неодређени круј субјекатиа*, дакле *љреко љросіора суседних нејокрејностии*⁵. У овом раду ћемо се претежно бавити процесним аспектима тужбе за отклањање суседских имисија, тј. када се еколошка повреда простире само на простор суседне непокретности.

Према ЗОСПО: 1. власник непокретности је дужан да се при коришћењу непокретности *уздржава* од радњи и да *ојклони узроке* који поти-

² Упор. *Koziol-Welser*, Bürgerliches Recht, Band I. Koziol, Allgemeiner Teil, Sachenrecht, Familienrecht, 12. Auflage, Manz Verlag, Wien, 2002, стр. 255.

³ В. чл. 3. ст. 1. тач. 11. Закона о заштити животне средине, Сл. гласник РС бр. 135/2004, као и чл. 1. тач. 19. Закона о изменама и допунама Закона о заштити животне средине, Сл. гласник РС бр. 36/2009. По овом закону се под загађењем животне средине подразумева уношење загађујућих материја или енергије у животну средину, изазваних људском делатношћу или природним процесима који имају или могу имати штетне последице на квалитет животне средине и здравље људи. *Измене* овог закона садрже и дефиницију појма *нивоа заћађујућих материија* под којим се подразумева концентрација загађујуће материје у животној средини, којом се изражава квалитет животне средине у одређеном времену и простору. По чл. 3. овог Закона под *живојном средином* се подразумева скуп природних и створених вредности чији комплексни међусобни однос чини окружење, односно простор и услове за живот. Законом о заштити природе (Сл. гласник РС бр. 36/2009), в. чл. 1. ст. 1. се уређује заштита и очување природе, биолошке, геолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине. Исти Закон, у чл. 2. ст. 1. тач. 4. предвиђа *обавезу блајо-временој сјречавања* људских активности и делатности које могу довести до трајног осиромашења биолошке, геолошке и предеоне разноврсности, као и поремећаја са негативним последицама у природи.

⁴ В. чл. 5. Закона о основама својинскоправних односа, Сл. лист СФРЈ бр. 6/80 и 36/90, Сл. лист СРЈ, бр. 29/96, Сл. гласник РС бр. 115/2005. (у даљем тексту ЗОСПО).

⁵ В. шире, Марија *Салма*, Процесна заштита човекове средине - Појам, основне карактеристике, Анали Правног факултета у Београду, бр. 6/1989, стр. 742-748. В. чл. 156 Закона о облигационим односима, Сл. лист СФРЈ бр. 29/78, 39/1985, 45/89, 59/89, и Сл. лист СРЈ бр. 31/1993, Сл. лист СЦГ 1/2003. (у даљем тексту ЗОО).

чу од његове непокретности, којима се *ошјежава коришћење других нейо-крејношти* (преношење дима, непријатних мириса, *шйоилоше, чађи, шйо-шреса, буке*⁶, отицања *ошшадних вода* и сл.)⁷ *шреко мере која је уобичајена* с обзиром на природу и намену непокретности и на месне *шриликe* или којима се проузрокује *знашшншја шшшеша*. 2. Без посебног правног основа *забрањено је вршење смешшњи шосебним уређајима*.

Овом одредбом закон одређује *обликe имисије* (преношење дима, непријатних мириса, топлоте, чађи, потреса, буке, отицања отпадних вода и сл.) као и *шраницу* пружања заштите (која се одређује имисијама преко мере која је уобичајена с обзиром на природу и намену непокретности и на месне прилике, или којима се проузрокује знатнија штета).

У погледу процесног аспекта заштите, важна је одредба ЗОСПО-а која предвиђа да 1. ако треће лице неосновано узнемирава власника или претпостављеног власника на други начин а не одузимањем ствари, власник, односно претпостављени власник може *шшужбом захшшешати да шшо узнемиравање шресшане*. 2. Када је узнемиравањем проузрокована штета, власник има право да захтева накнаду штете по општим правилима о накнади штете. 3. Право на подношење тужбе не застарева⁸.

Заштита од недопуштених имисија може се остварити и средствима државинске заштите⁹.

Разлика између имисионе повреде суседне непокретности и смешшња шоседа (сметања државине, по терминологији ЗПП-а), је у томе што код прве (суседске имисије) нема одузимања суседне непокретности, док се код друге (сметање државине) најчешће ради о одузимању непокретности власнику од стране сметаоца. Заједничко је, да и код једне и код друге постоји узнемиравање власника непокретности од стране имитента одн. сме-

⁶ В. чл. 5. ЗОСПО-а. Према пресуди Вишег трговинског суда, Пкж 281/2004 од. 4. 11 2004. године – Судска пракса трговинских судова – Часопис за привредно право, бр. 4/2004, стр. 165., обавеза праћења утицаја делатности на животну средину је перманентна обавеза предвиђена Законом о заштити животне средине, а када је бука у питању, извори буке морају се употребљавати и одржавати тако да не прелазе *дозвољени ниво* у средини у којој човек борави у смислу *Правилника о дозвољеном нивоу буке у животној средини*.

⁷ По судској пракси штета од хладовине не спада у штете због имисије већ у „суседска права“ на које се примењују правна правила пошумљавања, сађења дрвећа и штете од хладовине сагласно чл. 5. ЗОСПО-а, бр. 92/96 и П. 2282/93 од 12.12 1995. Наведено према СИРИУС – Судска пракса www.sirius.rs. Међутим, треба приметити да чл. 5. ЗОСПО-а такође регулише имисије, унутар суседских односа. Упор. чл. 364. ст. 2. Аустријског општег грађанског законика, В. нпр. *Kodex des österreichischen Rechts, Bürgerliches Recht* 2009/2010, 37. Auflage, LexisNexis, Wien, ABGB, стр. 54. У том члану АОГЗ се наводе исте заштићене вредности као и у чл. 5. ЗОСПО-а. Али, АОГЗ у ст. 3. истог члана заштићује суседа и од *сенке* која долази од дрвећа суседне непокретности.

⁸ В.чл. 42. ЗОСПО-а

⁹ В.чл. 75. ЗОСПО-а

таоца. Расправљање по тужби због сметања државине се ограничава само на расправљање и доказивање чињеница последњег стања државине и насталог сметања. Искључено је расправљање о праву на државину, о правном основу, савесности државине или о захтевима за накнаду штете.¹⁰ И код суседске имисионе тужбе се расправљају пре свега фактичка питања, али другачије природе, него што је то код сметања поседа. Код суседских имисионих парница *нема речи о одузимању непокретности*. Код њих се расправља о томе да је дошло до *запађења* суседне непокретности, и тиме до *узнемиравања* власника суседне непокретности и о ограничењу његових права на коришћење непокретности. Код тужбе због сметања државине (поседа) *вредносћ сѝора* тужбеног захтева би чинила вредност одузете непокретности. За разлику од тога, код имисионе парнице, вредност спора се не може увек прецизно одредити, осим ако се тужба не протеже и на накнаду штете. Иако је означање вредности спора нужни елемент сваке тужбе¹¹ поставља се питање на основу којих параметра би тужилац могао да израчуна вредност предмета спора када је реч на пример, о преношењу непријатног мириса или чађи?

За оба поступка је карактеристична *хитносћ*. Код имисионих парница је оправдана нарочито онда када непосредно прети опасност од наступања штете. Код парнице ради сметања државине суд може по *службеној дужносћ* да одреди *ћривремене мере*.¹² Код имисионе парнице такве одредбе у прописима нема, али би по нашем мишљењу било корисно да се такве мере предвиде, одн. аналогно примене, посебно, ако прети опасност од штете ширих размера.

Иако има конекситета између поступка сметања поседа и поступка за отклањање имисионе опасности или штете, разликују се њихови *зашћићни циљеви*. Док је основни циљ сметања државине враћање одузете непокретности у поседовно стање пре узурпације, дотле је циљ имисионе парнице забрана даљих имисионих активности дефинисаних у Закону о основама својинкоправних односа.

Код оба поступка се запажа потреба за *ћривенцијом*, која чини једно од основних начела еколошког права. То се код еколошке парнице испо-

¹⁰ В. чл. 450. ст. 1. ЗПП-а РС. У том смислу: Решење Округног суда у Новом Саду, Гж. 7455/2006 од 18. 1 2007. г. Наиме, у образложењу ове пресуде се наводи да према чл. 448. ст. 1. (у међувремену је промењена нумерација члана на чл. 450.) ЗПП-а расправљање по тужби због сметања државине се ограничава само на претресање и доказивање чињеница последњег стања државине и насталог сметања. Искључено је претресање о праву на државину, правном основу, савесности или несавесности државине или о захтевима за накнаду штете.

¹¹ В. чл. 192. ст.1. ЗПП-а

¹² В. чл. 451. ЗПП-а.

ским прописима. Према Закону о заштити животне средине¹⁶ загађивање животне средине јесте уношење загађујућих материја или енергије у животну средину изазвано људском делатношћу или природним процесима које има или може имати штетне последице на квалитет животне средине и здравље људи. Тужба треба да садржи захтев за престанак даљег еколошког узнемиравања, уздржавањем од одређених активности које доприносе загађењу животне средине, као и захтев за уклањање узрока узнемиравања. Посебно, ако се ради о таквим суседским имисијама које утичу на здравље људи и животиња. Наравно, уколико је дошло да оштећења здравља, проузрокованих суседским имисијама, може се тражити накнада штете по правилима облигационог права.

Наведени захтеви су кондемпнаторне природе. Тужилац може да се определи само за један захтев а може да постави више захтева у једној тужби. Ако се определи за више захтева може их поставити кумулативно или евентуално, у складу са условима предвиђеним ЗПП-ом¹⁷.

Уколико се тужба односи на отклањање извора опасности од штете за неодређени круг субјеката (сагласно чл. 156 ЗОО), петит се односи на отклањање извора опасности са предлогом мера ради спречавања реализације еколошке опасности. Овај члан ЗОО се може применити и на суседске имисије. И у суседским односима је могуће да постоји претња опасности од штете, при чему се она још није реализовала. Дакле, тада није реч о преласку буке, дима и сл. са једне на другу суседну непокретност, већ о томе да имисија тек прети реализацијом. Тада се може тражити отклањање извора опасности.

У еколошкој парници поводом суседских имисија може се тражити отклањање извора имисија о трошку туженог. Тужени се може обавезати на предузимање мера ради спречавања настанка штете или узнемиравања. Ако је услед дејства имисија дошло и до штете (нпр. уништење усева) може се тражити истовремено и накнада штете.

Суседска еколошка тужба је *кондемпнаторна* (њом се тражи отклањање имисионог узнемиравања а такође и осуда на накнаду настале еколошке штете, може се тражити и уклањање узрока узнемиравања). Поставља се питање да ли би у имисионим парницама суседне непокретности било места подношењу *деклараторне* тужбе? Да ли би тужилац могао постићи имисиону заштиту тужбом за утврђење, када постоји претња опасности од штете у суседским односима која још није реализована и када се тражи отклањање извора опасности? Овом врстом тужбе тужилац

¹⁶ В. чл.3.ст.1.тач.11. Закона о заштити животне средине, Сл. гл. РС бр. 135/2004., измене: бр. 36/2009.

¹⁷ В. чл.197.ЗПП-а

може да тражи да суд утврди постојање или непостојање неког права или правног односа, повреду права личности, или истинитост, односно неистинитост неке исправе. Тужилац мора поседовати правни интерес да суд то право утврди пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа. Ограничити тужбени захтев на констацију претње од узнемиравања од стране власника суседне непокретности представља подношење захтева за чињенично утврђење. Тужба за утврђење може да се поднесе ради утврђивања постојања или непостојања чињеница ако је то предвиђено законом или другим прописом¹⁸. Међутим, чак и када не би постојале законске препреке за одлучивање поводом овако постављеног тужбеног захтева и када би суд утврдио да постоји опасност од штете, странка том констатацијом не би постигла ништа. Оклањање извора опасности као циљ који би имала странка у таквој ситуацији по себи представља кондемнаторни захтев. *Преображајна* тужба код суседских имисија би се могла уложити у случају тражења раскида уговора (нпр. уговорне службености пролаза у корист сметаоца).

Код имисионе тужбе, посебно по чл. 156. ЗОО је специфично то, што је довољно да тужилац тврди да постоји претња да ће наступити штета већих размера која би могла погодити и суседа, али и друга лица. Није потребно, као код других парница да тужилац тврди да је дошло до повреде права (нпр. да је наступила штета). Довољна је основана сумња да прети штета већих размера. Будући да ова варијанта тужбе спада у ред *actio popularis* не треба доказивати постојање правног интереса, пошто тужбу из разлога заштите јавног интереса може поднети не само угроженни власник, већ и било које лице које сматра да постоји шира имисиона опасност. Међутим, у случају да је имисија довела до штете у смислу правила облигационог права, тј. ако је дошло до умањења имовине власника имисијом угрожене некретнине, правни интерес представља процесну претпоставку о којој суд води рачуна. Тужилац га доказује тврдњама и доказима да је дошло до повреде субјективног права, одн. правом заштићеног интереса.

IV *Посиуџак*

У зависности од петита тужбеног захтева, ради отклањања узнемиравања суседа, парница се може одвијати према правилима која важе за *општи парнични посиуџак* или *посебан* парнични поступак. Наиме, уколико се петит односи на пружање заштите од *узнемиравања државине*, посту-

¹⁸ В. чл. 194. ст.3. ЗПП-а

пак ће се водити по правилима посебног парничног поступка због сметања државине.¹⁹ У осталим случајевима поступак у парницама за заштиту животне средине ће се решавати по правилима која важе за општи парнични поступак. Дакле, ако тужилац на основу права својине на непокретности остварује заштиту од имисија расправља ће се по правилима општег парничног поступка.

У парницама за заштиту животне средине *стварно је надлежан* општински суд, сагласно Закону о уређењу судова.²⁰

Виши суд би судио у првом степену у општем парничном поступку, када вредност предмета спора омогућује изјављивање ревизије. Према ЗПП-у вредност предмета спора побијеног дела мора прећи динарску противвредност од 100.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе да би ревизија била дозвољена.²¹

Када је реч о *месној надлежности* у парницама за заштиту животне средине примењују се правила о општој месној надлежности предвиђена ЗПП-ом.²² Од посебних месних надлежности примењују се правила о елективној месној надлежности у споровима за накнаду штете. За суђење у споровима због вануговорне одговорности за штету, поред суда опште месне надлежности, надлежан је и суд на чијем је подручју штетна радња извршена или суд на чијем је подручју штетна последица наступила.²³ Примењују се и правила о искључивој месној надлежности у споровима о праву својине и другим стварним правима на непокретности, споровима због сметања државине на непокретности, као и у споровима из закупних односа на непокретности. Тада је искључиво месно надлежан суд на чијем подручју се непокретност налази.²⁴

Хијнос поступка је нарочито изражена онда, када прети наступање веће штете, односно, ако се претња наступања штете може отклонити налагањем одговарајућих мера на терет трошкова имитента, а нарочито ако се хитним превентивним мерама за спречавање реализације опасности од штете може отклонити угрожавање здравља суседа и чланова његове породице. Потреба за хитним решавањем спора је у ЗПП-у посебно истакнута у парницама због сметања државине. Међутим, значај имисионе парнице би налагао да суд приликом одређивања рокова и рочишта води рачуна о примени овог начела.

¹⁹В. чл. 448-454. Закона о парничном поступку, Сл. гласник РС бр.72/2011.

²⁰В. чл. 22. Закона о уређењу судова, Сл. гласник РС бр.116/2008,104/2009 и 101/2010.

²¹В чл. 403. ст.3. ЗПП-а

²²В чл. 38-41. ЗПП-а

²³В чл. 44. ЗПП-а

²⁴В. чл.51. ЗПП-а

Право на подизање тужбе има власник непокретности која је угрожена еколошком опасношћу или коме је начињена еколошка штета. Странка мора бити учесник у материјалноправном односу из кога је настала парница да би била стварно легитимисана. Услед недостатка стварне легитимације тужбени захтев се одбија. Код суседских имисионих парница нема одвајања процесне од стварне легитимације. Ако је дошло до угрожавања или оштећења ширих размера, дакле преко граница суседних непокретности, право на подизање тужбе осим непосредно угроженог субјекта има и свако заинтересовано лице, чак и лице које нема непосредни правни интерес. ЗОО предвиђа да тужбу ради еколошке превенције у случају кад прети опасност од штете ширих размера, може покренути *свако*, у циљу да од *себе* или *другога* отклони претећу опасност од штете.²⁵ У парницама поводом тужбе *actio popularis* се одвајају процесна од стварне легитимације.

Ако се поводом тужбе за отклањање суседских имисија води општи парнични поступак онда и сва правила која се односе на припремање главне расправе, претходно испитивање тужбе, одговор на тужбу, припремно рочиште, рочиште за главну расправу, важе и код суседских имисионих парница. Суд може у току припремања главне расправе да донесе пресуду на основу признања, пресуду на основу одрицања и пресуду због пропуштања, као и да прими на записник поравнање странака. Председник већа може у току припремања главне расправе, после пријема одговора на тужбу, да донесе пресуду, ако утврди да међу странкама нису спорне чињенице и да не постоје друге сметње да доношење одлуке.²⁶

Код суседских имисионих парница, странке су дужне да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтеве и да предложе доказе којима се утврђују те чињенице. То ће најпре учинити тужилац чија је непокретност угрожена или повређена имисионим активностима суседа. Међутим, ако се ради о имисионој претњи преко граница суседске непокретности, са угрожавањем неодређеног круга лица, чињенице се могу утврдити и доказивање се може спровести по службеној дужности. Ако је дошло до реализације суседске имисије потребно је предложити доказе који су подобни за доказивање да је дошло нпр. до прекомерног одвођења отпадних вода, потребном хемијском анализом. Ако се ради о опасности од наступања штете, треба доказати да постоји непосредна претња наступања штете. Уколико је дошло до реализације штете и петитом се тражи накнада штете, потребно је доказати висину штете.

²⁵ В. чл. 156. ст.1. ЗОО-а

²⁶ В чл. 291. ЗПП-а

Као *доказна средства* могу се користити увиђај, сведоци, вештаци, исправе, саслушање странака, по потреби и у зависности од природе имисија. Доказна средства предлажу странке. У хитним случајевима, када прети опасност од штете за неодређени круг субјеката или када постоји опасност да ће доћи услед претеће имисије до угрожавања здравља људи, суд може одредити доказивање по службеној дужности. Он може нареди и превентивне мере ради спречавања наступања опасности од штете.

Пре окончања расправе суд може на иницијативу тужиоца или по службеној дужности да одреди *привремене мере*, ако прети опасност већих еколошких штета.

После спроведене расправе суд може, сагласно петиту тужбеног захтева да донесе *пресуду са декларативним, кондемпнаторним или преображајним* јудикатом. Деклараторном пресудом се на ауторитативан начин констатује имисионо угрожавања или повреде. Кондемпнаторном пресудом се на пример, тужени обавезује на престанак даљег вршења имисија (сметања), осуђује се на отклањање последица, или се обавезује на накнаду настале штете. Преображајном пресудом се мења до тада постојеће право, нпр. раскида се уговор о закупу закључен између власника непокретности као закуподавца и власника суседне непокретности као закупца, пошто је купац користио закупљено земљиште ненаменски, тако што је вршио недопуштене имисије. Поред наведених пресуда у парницама ради отклањања суседских имисија суд може донети делимичну пресуду, међупресуду, пресуду на основу признања, пресуду на основу одрицања, пресуду због пропуштања, пресуда због изостанка.

Жалбени поступак тече по истим правилима која важе за пресуде које су донете по правилима општег парничног поступка.

Ревизија се може уложити против правноснажне пресуде донете у другом степену ако вредност предмета спора побијеног дела пређе 100.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Ако се испуне законом предвиђени услови поступак који је одлуком суда правноснажно окончан може на предлог странке да се понови.

Трошкови *сйора*, привремених мера, као и мера отклањања опасности од штете, односно штетних последица падају на туженог имитента, наравно, уколико се имисиона тужба покаже основаном. Странка која је у целини изгубила парницу дужна је да противној странци накнади трошкове. Ако странка делимично успе у парници, суд може с обзиром на постигнути успех да одреди да свака странка сноси своје трошкове или да једна странка накнади другој сразмеран део трошкова.²⁷

²⁷ В чл. 153. ЗПП-а

V

Закључне напомене

Право заштите животне средине је комплексна област. Оно је координисани систем правила цивилног и јавног права. Није само питање унутрашњег права, већ и европског права. Утолико пре што имисије нису само суседске, већ могу бити и регионалне и прекограничне, понекад и глобалне. Приступ заштити животне средине мора бити такав да води рачуна о томе да и сусед има одговорност према животној средини. Приватно право има за циљ да заштити суседа од прекомерних имисија власника суседне непокретности, укључив буку, дим, потресе, одвођење отпадних материјала и других имисија. Наравно, постоје толерантне границе, тј. докле сусед мора да подноси прекомерна имисиона задирања. У том погледу у европској доктрини постоје два одређења: прво је да се морају дефинисати границе толеранције по појединим имисијама; друго је да имисиона задирања не би требало да онемогуће економско функционисање суседне непокретности.

*Marija Salma, Ph.D., Full Professor
Faculty of Law Novi Sad*

Lawsuits for Removal of Neighboring Immissions

Abstract

Immissions from neighboring properties, such as noise, smoke, tremors etc, are governed in the substantive law by the *Law on Foundations of Property Relations*. The Law envisages that a lawsuit may be filed to prevent disturbances. Moreover, there is also the option to seek the compensation of incurred damages. The lawsuit for removal of neighboring immissions differs from the one for obstruction of possession, since it doesn't require establishment of the most recent status of possession, and since there is no deprivation of possession in fact. Neighboring immissions result in disturbance of possession, wherefore the lawsuit on neighboring immissions boils down to evidencing of environmental infringements of neighboring property's space - e.g. soil, air - set forth by the law. Disturbance of possession through illicit influencing of a property, whereupon such property does not change its holder, represents also a form of trespassing, which may be subject to a separate lawsuit. Such disturbance is not caused by immissions.

Key words: neighboring immissions, lawsuit for removal of neighboring immissions, lawsuit for trespassing